

Súd: Okresný súd Nové Zámky
Spisová značka: 13C/61/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4418204714
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 10. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Peter Garaj
ECLI: ECLI:SK:OSNZ:2020:4418204714.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Nové Zámky samosudcom Mgr. Petrom Garajom v právnej veci žalobkyne: D. O., nar. XX.X.XXXX, bytom J., M.R. I. XXXX, zast. G. & Partners s.r.o., advokátska kancelária, Bratislava, Košická 46, IČO: 51329972, proti žalovaným: I.) Z. L., nar. XX.X.XXXX, bytom J. L., T. I. XX, zast. JUDr. Tibor Elzer, advokát, Nové Zámky, Hlavné námestie 7, II.) P. Y. s.r.o., J. L., S. bašta 9, F.: XXXXXXXX, zast. JUDr. Soňa Soboňová, advokát, Nové Zámky, F. Kapisztóryho 2 a III.) Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., Dostojevského rad 4, IČO: 00151700, o náhradu nemajetkovej ujmy, takto

rozhodol:

I. Žalovaní v II. a III. rade sú p o v i n n í zaplatiť žalobkyni XX XXX € do 3 dní po právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého z nich.

II. Súd žalobu voči žalovanému v I. rade z a m i e t a .

III. Súd p r i z n á v a žalovanému v I. rade nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100%.

IV. Súd p r i z n á v a žalobkyni nárok na náhradu trov konania voči žalovaným v II. a III. rade v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Žalobkyňa sa svojou žalobou voči žalovaným domáhala ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá jej mala vzniknúť tým, že dňa XX.X.XXXX došlo k dopravnej nehode medzi motorovým vozidlom vedeným žalovaným v I. rade a patriacim žalovanému v II. rade, pri ktorej bol usmrtený O. S., druh žalobkyne, za ktoré konanie bol žalovaný v I. rade právoplatne uznaný vinným rozsudkom Okresného súdu Trnava 3T/6/2017-300 zo dňa XX.X.XXXX (nárok si uplatnila voči žalovanému v I. rade ako vodičovi vozidla, voči žalovanému v II. rade ako prevádzkovateľovi vozidla a voči žalovanému v III. rade ako poisťovateľovi z PZP vozidla, ktorým bola škoda spôsobená), keď tvrdila, že smrťou jej druha, ktorú spôsobil žalovaný v I. rade došlo k zásahu do jej osobnostných práv tým, že navždy došlo k negatívnej zmene jej života, keď so svojím druhom žila viac než 20 rokov v spoločnej domácnosti, mali harmonický a nadštandardný vzťah, navzájom si pomáhali, spolu hospodárili a tvorili fungujúce rodinné spoločenstvo s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami a žalobkyňa v dôsledku nehody prežíva traumu, zúfalstvo a smútok, utrpela citovú ujmu a úzkosť zo straty blízkej osoby, v dôsledku čoho bola nútená vyhľadať odbornú pomoc. Uviedla, že bolo porušené jej právo na súkromie a oprávnenie vytvárať, udržiavať a rozvíjať vzťah s jej druhom.

2. Žalovaný v I. rade uviedol, že akceptuje pasívnu legitimáciu všetkých žalovaných, spochybňuje však výšku uplatneného nároku, pri určení ktorého je treba prihliadať na okolnosti nehody, pri ktorej išlo o mikrosprávok ako aj to, že žalovaný v I. rade už v prípravnom konaní vyjadril svoju ľútosť a ospravedlnil

sa, neporušil žiadne pravidlá cestnej premávky a z dôvodu právnej istoty sa pripojil ku vznesenej námietke premlčania nároku.

3. Žalovaný v II. rade uviedol, že vyjadruje ľútosť nad touto tragédiou a uvedomuje si svoju mieru zodpovednosti v zmysle § 427 a nasl. OZ a žiada, aby súd pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy prihliadol na závažnosť následkov a okolnosti prípadu, nakoľko išlo o nedbanlivostný trestný čin a žalovaný v I. rade neporušil žiadne pravidlá cestnej premávky a k nehode došlo v dôsledku jeho mikrosprávku pričom vo vzťahu k výške uplatneného nároku uviedol, že suma XX XXX € je neprimerane vysoká, oproti sume uplatnenej v adhéznom konaní je vyššia o X XXX €, pričom žalobkyňa nijako tento nárast neodôvodnila.

4. Žalovaný v III. rade uviedol, že v súvislosti s uvedenou nehodou už niektoré nároky uhradil a to náklady pohrebu (XXX, XX €), regres zdravotnej poisťovne (XXXX,XX €), bolestné žalobkyne (XXX €) a škodu na vozidle XXXX,XX €), vzniesol námietku premlčania z dôvodu, že žalobkyňa svoj nárok uplatnila na súde až dňa XX.X.XXXX, pričom ku škode (úmrtiu poškodeného) došlo XX.X.XXXX, teda po uplynutí premlčacej lehoty podľa § X06 ods. 1 OZ, vzniesol námietku nedostatku svojej pasívnej legitímácie v konaní, keď tvrdil, že za škodu nezodpovedá, nakoľko zákon o PZP nekryje túto škodu nemajetkovej povahy a tiež namietol výšku uplatneného nároku, keď tvrdil, že je neprimerane vysoký.

5. Okresný súd Nové Zámky rozsudkom 13C/61/2018-226 zo dňa XX.XX.XXXX súd žalobe na náhradu nemajetkovej ujmy vyhovel a žalovaných v I. - III. rade zaviazal k zaplateniu sumy XXXX €, keď konštatoval, že všetci žalovaní zodpovedajú za vzniknutú škodu a to žalovaní v I. rade ako priamy škodca, ktorý bol uznaný v trestnom konaní zo zavinenia tejto nehody, žalovaný ako vlastník vozidla, ktorým bola škoda spôsobená a žalovaný v III. rade ako poisťovateľ vozidla z PZP. Pokiaľ ide o výšku priznanej nemajetkovej ujmy, súd považoval za primerané odškodnenie sumou XXXX € s ohľadom na v uvedenom rozsudku uvedené skutočnosti a v zostávajúcej časti súd žalobu zamietol ako nedôvodnú.

6. Krajský súd Nitra uznesením 25Co/19/2020-296 zo dňa XX.X.XXXX bol vyššie uvedený rozsudok zrušený a odvolací súd uviedol, že vecná legitímácia žalovaného v I. rade daná nie je (§ 420 ods. 2 OZ) a námietky žalovaného v III. rade ohľadom vecnej legitímácie strán sporu sú nedôvodné. Taktiež vytkol súdu prvej inštancie nedostatočné odôvodnenie rozsudku v časti dôvodov priznania práve sumy XXXX € a nesprávnosť zaviazania žalovaných v I. - III. rade k náhrade škody solidárne.

7. Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobkyne a výsluchom svedkov, oboznámením ku spisu pripojených dokladov a správ a zistil tento skutkový a právny stav:

8. Z rozsudku Okresného súdu Trnava 3T/6/2017-300 zo dňa XX.X.XXXX súd zistil, že ním bol žalovaný v I. rade odsúdený zo spáchania trestného činu usmrtenia a to z dôvodu, že dňa XX.X.XXXX počas jazdy sa nevenoval plne riadeniu nákladného vozidla, ktoré viedol, prešiel s ním do protismeru, kde zachytil oproti idúce osobné motorové vozidlo, ktoré viedol O. S., ktorý následkom zranení, ktoré pri tejto nehode utrpel, zomrel, pričom jeho spolujazdkyňa (žalobkyňa) utrpela ľahšie zranenia, pričom tento čin spáchal závažnejším spôsobom - porušením dôležitej povinnosti uloženej mu zákonom. Právoplatnosť uvedený rozsudok nadobudol dňa 22.9.2017.

9. Žalobkyňa vo svojej výpovedi uviedla, že so svojím priateľom žili v jednej domácnosti XX rokov, žili veľmi dobre a boli nerozluční, ani chvíľku neboli jeden bez druhého, užívali si, dvakrát ročne chodili na dovolenku, mohli si to dovoliť, pretože mali X platy a teraz jej chýba, celkovo, aj po finančnej stránke, nemá sa ani s kým porozprávať, príde domov a je sama, stále spáva pri lampe, lebo tú nehodu má stále pred očami, stalo sa to večer, išli domov z J. a ona iba videla ako sa na nich rúti kamión, ktorý zlisoval jeho stranu, všetko to zažila, zobrala ich sanitka, on bol v kóme a nakoniec zomrel. Uviedla, že neboli zobratí, nepotrebovali to, ale stále boli spolu. Uviedla, že bola práceneschopná od októbra až do januára, nie iba 7 dní a že asi 3 týždne po nehode vyhľadala psychiatra, bola u neho iba raz, nemohla si dovoliť, aby sa jej to objavilo v papieroch, pretože robí v strážnej službe a tiež že bola u ortopéda a neurológa. Uviedla, že žalovaný v I. rade sa jej neospravedlnil, urobil to iba jeho právnik a že pokiaľ ide o bývanie, bývali spolu v Bratislave na ubytovni a cez víkendy u nej v Novákoch, kde obaja mali trvalý pobyt, nemali spoločnú kasu, ale raz nakúpil jeden a potom druhý, takto si pomáhali a že pokiaľ ide o lieky, užíva jeden druh, ktorý jej pôvodne predpísal psychiater, nespomína si na názov a keď sa jej minie, buď si ho kúpi v lekární alebo jej dcéra prinesie recept od psychiatra, bez toho aby tam ona chodila, lieči

sa sama doma. Uviedla, že aj X. si dala zavše sama. Dodala, že po jeho smrti musela miesto liečenia do práce, aby zarobila a zobrala si aj pôžičku, aby splatila niektoré veci.

10. Svedkyňa S. X., priateľka žalobkyne, vo svojej výpovedi uviedla, že aj O. bol jej kamarát, poznali a kamarátili sa od roku XXXX, navštevovali sa, chodili na výlety a môže povedať, že vzťah žalobkyne a O. bol super, ona to tak vnímala, nehádali sa, chodili na dovolenky, kúpil jej, čo jej na očiach videl, bývali v jednej domácnosti, delili sa o náklady, to vie od nich a po nehode bola žalobkyňa úplne vedľa, zle to znášala, chýbal jej, odsťahovala sa z G., aby jej ho to tam nepripomínalo, spávala pri zapnutom svetle, stále mala pocit, že ho vidí, chodievala a chodí na cintorín. Uviedla, že sa so žalobkyňou stretávala aj po nehode, momentálne je to asi raz za 2 mesiace a sú v pravidelnom telefonickom kontakte, je to lepšie, ale ešte sa s tým nevyrovнала. Dodala, že nevie, či sa žalobkyňa liečila na psychiatrii a či brala alebo berie nejaké lieky, chodí však do práce, pretože doma by sa zbláznila, veď v čase kedy O. žil, robili obaja na zmeny, ona dennú a keď skončila, zostala s ním na nočnej.

XX. Svedkyňa O. X., dcéra žalobkyne, vo svojej výpovedi uviedla, že jej matka a O. S. žili spolu XX rokov, mali harmonický vzťah, boli šťastní a zaľúbení, boli spolu stále, v práci i doma, chodili na návštevy a dovolenky, on bol svedkyni skoro ako otec a deťom nahrádzal deda a matka jeho odchod znášala ťažko, zmenil sa jej zdravotný stav, trpela a trpí tým, že jej chýba, opakuje to stokrát denne, plače, má doma alebo na cintoríne zapálenú sviečku, je to celé iné, pretože on bol pri nej stále. Uviedla, že spolu bývali, ale či si vypomáhali finančne, to ona nevie, vie však, že jeho vzťah s dcérami bol zlý, s jednou sa ešte ako tak stretával, ale s druhou už X rokov nie. Uviedla, že od nehody je jej matka na tom finančne zle, bývala u nje, lebo by to nebola finančne zvládla, potom musela ísť pracovať, aby vyžila a nemôže si užívať dôchodok, pritom pred nehodou bola nezávislá a pracovala, musela však z práce odísť, navštevovala psychiatra, bola tam asi 3-krát, naposledy pred týždňom, dostávala lieky, ktoré však na ňu zle pôsobili a vysadila ich, lebo ich nemohla brať v práci. Dodala, že ona sa s nimi pred nehodou stretávala 2-4-krát mesačne, v súčasnosti sa s matkou stretáva asi 2-5-krát týždenne, pričom sa matka stretáva aj s jej sestrou a deťmi, venuje sa práci a hlavne vnúčatám.

12. Svedkyňa F. Y. Y., dcéra O. S., vo svojej výpovedi uviedla, že so žalobkyňou sa nestretáva asi X-X- rokov, predtým sa s ňou i otcom stretávali pri príležitosti nejakých osláv a sviatkov, neskôr však prehodnotila svoj postoj k nej, svojho otca videla naposledy pred X rokmi, neboli veľmi ani v telefonickom kontakte, viac sa stretával s jej sestrou, hoci tá žije v J.. Uviedla, že tomu tak bolo preto, že ona nebola spokojná s tým, že si otec žalobkyňu vybral za partnerku a to už na začiatku ich vzťahu, nepáčilo sa jej ako sa k nim správal, hoci nevie, či podnet k tomu dala žalobkyňa alebo nie, ale vie od sestry, že keď sa otec s ňou chcel stretnúť, bránila mu v tom. Uviedla, že keď otec zomrel, žalobkyňa im neposkytla žiadnu pomoc pri vybavovaní pohrebu alebo platení zaň, všetko zariadili so sestrou samé, pritom žalobkyňa si zobrala všetky jeho veci, nepustila ich ani do bytu, kde spolu žili. Uviedla, že nevie ako oni dvaja spolu žili a vychádzali, ale asi dobre a primerane situácii, avšak po pohrebe z lekárskeho správ zistila, že otec trpel na ťažkú cukrovku a mal choré obličky. Dodala, že žalobkyňa po jej otcovi nededila, bola na pohrebe a či usporiadala vlastný kar, to ona nevie a že pokiaľ ide o vzťah jej sestry k žalobkyňi, tá ju akceptovala, ale nebol to nijaký vrúcny vzťah.

13. Z lekárskej správy S.. I. I., psychiatra, zo dňa XX.X.XXXX súd zistil, že doposiaľ žalobkyňa psychiatricky vyšetrená nebola, pričom žalobkyňa uviedla, že keď zavrie oči, stále vidí ten kamión, preto radšej spí pri svetle, je plačlivá, priateľ jej chýba, chuť do jedla má, nemá problémy s pamäťou, je rada medzi ľuďmi, hľadá si prácu, pričom lekárka uviedla, že žalobkyňa prišla upravená smútočne, správne orientovaná, verbálny kontakt aj spolupráca v norme, nič psychotické zistené nebolo, pričom bol u nej zistený depresívny syndróm.

XX. Zo správy S.. I. I., psychiatra, zo dňa XX.XX.XXXX súd zistil, že žalobkyňa bola v tamjšej ambulancii vyšetrená raz a to dňa XX.X.XXXX ako depresívny syndróm reaktívny a reakcia na ťažký stres- autohaváriu a smrť priateľa (adaptačné poruchy) a bola nastavená na anxiolytikum - buspiron p.p., dostavila sa do ambulancie dňa X.XX.XXXX a požiadala o potvrdenie, pričom jej po vyšetrení boli doporučené rovnaké lieky.

15. Podľa § 11 OZ fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

16. Podľa § 13 OZ fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

17. Podľa § 15 OZ po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jej osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom.

18. Podľa § 16 OZ kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

19. Podľa § 415 OZ každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.

20. Podľa § 420 ods. 2 OZ Škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá.

21. Podľa § 427 OZ fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky. Rovnako zodpovedá aj iný prevádzateľ motorového vozidla, motorového plavidla, ako aj prevádzateľ lietadla.

22. Podľa § 428 OZ svojej zodpovednosti sa nemôže prevádzateľ zbaviť, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke. Inak sa zodpovednosti zbaví, len ak preukáže, že sa škode nemohlo zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať.

23. Podľa § 429 OZ prevádzateľ zodpovedá ako za škodu spôsobenú na zdraví a veciach, tak za škodu spôsobenú odcudzením alebo stratou vecí, ak stratila fyzická osoba pri poškodení možnosť ich opatrovať.

24. Podľa § 4 zákona č. 381/2001 Zb. poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve. Poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí, c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie, d) ušlého zisku. Poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil príslušným subjektom uplatnené, preukázané a vyplatené náklady zdravotnej starostlivosti, nemocenské dávky, dávky nemocenského zabezpečenia, úrazové dávky, dávky úrazového zabezpečenia, dôchodkové dávky, dávky výsluhového zabezpečenia a dôchodky starobného dôchodkového sporenia, ak poistený je povinný ich nahradiť týmto subjektom. Poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

25. Podľa § 193 CSP súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti.

26. Podľa čl. 3 ods. 1 smernice XX/XXX/EHS každý členský štát je povinný zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla obvykle sa nachádzajúceho na jeho území bola pokrytá poistením, pričom rozsah tohto krytia zodpovednosti a jeho podmienky sa určia na základe týchto opatrení. Čl. 3 smernice XX/XXX/EHS stanovuje, že táto zodpovednosť musí pokrývať zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča.

27. Členské štáty sú povinné zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu uplatniteľná podľa ich vnútroštátneho práva bola pokrytá poistením v súlade s ustanoveniami uvedených smerníc (rozsudok Súdneho dvora vo veci C-356/05).

28. Vychádzajúc z konštrukcie právnej úpravy ochrany osobnosti, podmienky vzniku zodpovednosti za nemajetkovú ujmu podľa § 13 Občianskeho zákonníka predstavujú neoprávnený zásah do chráneného všeobecného osobnostného práva fyzickej osoby, ktorý je objektívne spôsobilý porušiť či len ohroziť osobnosť fyzickej osoby, ujma na osobnosti fyzickej osoby (nemajetková ujma) v jej osobnej fyzickej a psychicko - morálne - sociálnej integrite a príčinná súvislosť medzi zásahom a vzniknutou ujmu. Právna teória aj prax je jednotná v závere, že neoprávneným zásahom do osobnostného práva je aj spôsobenie smrti, kde prichádza do úvahy možnosť primeraného zadosťučinenia vo forme náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Spôsobenie úmrtia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny (NS ČR sp. zn. 30Cdo/1678/2004). Inými slovami, ak pri dopravnej nehode vznikne aj iná, ako materiálna škoda (napr. na vozidle), spočívajúca napr. v citovej ujme spôsobenej napr. úmrtím pri dopravnej nehode, ochrany osobnosti s môžu cestou žaloby domáhať aj pozostalí. Originalitu práva pozostalých domáhať s na súde ochrany pred neoprávneným zásahom do ich osobnosti potvrdzuje aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, podľa ktorého ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplniť jeho citové potreby, t.j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) ujma. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou.“ (Rozsudok NS SR č.: X U. XX/XXXX). Každú vzniknutú situáciu - dopravnú nehodu, jej následky, vznik nemajetkovej ujmy, naplnenie predpokladov pre uplatnenie nemajetkovej ujmy - je potrebné posudzovať v konkrétnych prípadoch prísne individuálne. Smrť blízkej osoby je pre pozostalých a hlavne rodinu nepochybne veľmi traumatizujúca a smutná udalosť. V okamihu, keď niekto svojím neoprávneným konaním spôsobil smrť fyzickej osobe došlo k zásahu na jednu z najdôležitejších hodnôt v spoločnosti. Blízka rodina bezprostredne potom určite nemyslí okamžite na náhradu ujmy v peniazoch. S odstupom času, vzniká otázka či existuje takáto možnosť. Odpoveď poskytuje § 15 OZ podľa ktorého po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jej osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom. Podľa § 11 OZ. Vysvetlenie toho, prečo ide o zásah do práva na súkromný a rodinný život prináša rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave XCXXX/XXXX, podľa ktorého medzi fyzickými osobami existujú vzájomné sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Právo na súkromie totiž zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, najmä v citovej oblasti, aby tak fyzická osoba mohla rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Ďalej uviedol, že došlo k neoprávnenému zásahu žalobcu (pozostalého) na rodinný a súkromný život. V takomto prípade nie je morálna satisfakcia postačujúca, a preto ma právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. V ustálenej judikatúre ako aj u odbornej verejnosti panuje názor, že smrť blízkej nemožno nijako vyčísliť peniazmi, a teda neexistuje ani ekvivalentná náhrada. Náhrada nemajetkovej ujmy predstavuje skutočne len určitú satisfakciu, ktorej úlohou je iba do istej miery odškodniť stratu pozostalým, resp. ako uvádza spomínané rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave, zmierniť následky neoprávneného zásahu do práva na súkromie a rodinný život. Výška náhrady nemajetkovej ujmy sa líši podľa okolností prípadu. Súd pri rozhodovaní berú do úvahy niekoľko faktorov, napr. či subjekt, ktorý je zodpovedný za smrť osoby spôsobil smrť úmyselne alebo z nedbanlivosti, do akej miery došlo k narušeniu, resp. zásahu do práva na rodinný a súkromný život (či blízka osoba mala status manžela, potomka, predka alebo viaceru súčasne), podľa Krajského súdu v Bratislave má na určenie výšky nemajetkovej ujmy do značnej miery vplyv aj finančná situácia zodpovednej osoby. V neposlednom rade súdy prihládajú aj na to, či pozostalí neboli „morálne uspokojení“ v podobe odsúdenia páchatel'a za

trestný čin alebo verejného ospravedlnenia. Každý človek je podľa prirodzenoprávnej teórie jedinečná a neopakovateľná bytosť, pretože disponuje špecifickými vlastnosťami a schopnosťami. Ako uvádza čl.15 Ústavy SR Každý má právo na život. Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením. Právo na život patrí bezpochyby spomedzi všetkých ľudských práv medzi tie najvýznamnejšie. Je ultimátnou hodnotou, ktorú sa štáty prijatím medzinárodných dohovorov o ochrane základných práv a slobôd a následnou transformáciou do ústavného systému zaviazali garantovať a ochraňovať pred nezákonnými zásahmi tretích osôb ale aj štátu samotného. Podľa Občianskeho zákonníka 40/1964 Zb. konkrétne § 11 má fyzická osoba právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Dôležitosť práva na život je teda vyjadrená nie len na ústavnej úrovni v podobe čl.15 Ústavy SR ale aj v najvýznamnejšom civilnom kódexe Slovenskej republiky. Nepostačuje vedieť len to, že fyzická osoba má právo na ochranu, je potrebné vedieť na ochranu pred čím má právo. Odpoveď poskytuje § 13 ods.1 OZ, podľa ktorého má fyzická osoba právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti. Neoprávneným, resp. protiprávnym zásahom môže byť ako konanie tak aj nekonanie iného subjektu, ktoré je v rozpore s platným právom na území daného štátu a v danom čase. O protiprávny zásah nepôjde vtedy ak iná fyzická osoba plní svoju povinnosť alebo využíva svoje právo. Pojem zásah v našom právnom poriadku definovaný nie je a nie sú dané ani výpočty konkrétnych foriem zásahov. Toto tvrdenie potvrdzuje aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Cdo228/2012 . Avšak toto konanie, resp. opomenutie má v zákone vymedzené svoje znaky. Predovšetkým je to už vyššie spomenutá neoprávnenosť takéhoto zásahu. Ďalej je to podľa NS SR schopnosť zásahu mať negatívny dopad na chránené osobnostné práva fyzickej osoby. S konaním alebo nekonaním subjektu sa samozrejme spájajú právne následky, ktoré sú buď v súlade alebo v rozpore s platným právom. V prípade ak subjekt nekoná v súlade s platným právom, rovnako vznikajú právne následky, a teda povinnosť znášať negatívne následky svojho konania/ správania. Vzniká tu teda právna zodpovednosť. V prípade neoprávneného zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby takýto subjekt zodpovedá za vzniknutú ujmu.

29. Ujma je typický súkromnoprávny inštitút, ktorý predstavuje nejakú stratu na veci alebo práve subjektu. Ujma sa klasicky rozčleňuje na ujmu materiálnu (majetkovú) a nemajetkovú ujmu. V judikatúre aj odbornej literatúre platí názor, že škoda je majetková ujma, ktorá je vyjadriteľná v peniazoch. Pôjde teda o poškodenie majetku, zníženie hodnoty majetku, stratu majetkového práva a pod. Na rozdiel od škody, resp. majetkovej ujmy, ujma nemajetková sa nedá úplne presne vyjadriť v peniazoch, pretože nemajetkovú ujmu nemožno nikdy reálne nahradiť. Ide o ujmu, spôsobenú na takých hodnotách, ktoré svojou povahou nepatria do majetkovej sféry. Medzi hodnoty nemajetkovej povahy patria inštitúty vyjadrené v § 11 OZ. Ide najmä o život, zdravie, súkromie, meno, prejavy osobnej povahy (zvukové záznamy, písomnosti, obrazové snímky), výsledky tvorivej duševnej činnosti (autorské diela) a pod. Tieto hodnoty nie je možné peniazmi oceniť, pretože ich nie je možné zmerať alebo jednoznačne určiť ich hodnotu. Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí 5 Cdo XXX/XXXX odôvodnil zaradenie práva na rodinný a súkromný život do nemajetkovej sféry nasledovne: „protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplňovať jeho citové potreby, t.j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) sféra. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou. V prípade ak dôjde zásahu do ktorejkoľvek z vyššie spomenutých hodnôt jedná sa o nemajetkovú ujmu. Podľa § 13 OZ má ako už bolo spomenuté právo domáhať sa, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti. Má však aj právo aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Na to aby mala osoba, ktorej bola spôsobená ujma nárok na primerané zadosťučinenie, musí existovať bezprostredný vzťah medzi neoprávneným konaním (zásahom) subjektu a škodlivým následkom (kauzálny nexus), v tomto prípade spôsobenou nemajetkovou ujmu. Primeraným zadosťučinením sa rozumie určitá morálna satisfakcia, napr. verejné ospravedlnenie, či odsúdenie v trestnom konaní, no podľa právneho názoru NS SR sú zásah do osobnostných práv a následná ujma najmä na živote, zdraví, súkromí a dôstojnosti natoľko traumatizujúce, že morálna satisfakcia určite nebude postačujúca. V súkromnom práve je často používanou sankciou navrátenie veci do pôvodného stavu, čo rovnako ako v prípade morálnej satisfakcie zrejme v prípade smrti blízkej osoby alebo iného neoprávneného zásahu na hodnôt podľa § 11 OZ nebude stačiť. Jediným možným zadosťučinením je podľa ustálenej judikatúry satisfakcia v podobe náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Túto možnosť pripúšťa § 13 ods.2 OZ, podľa ktorého ak by

sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom súd prihliadne na závažnosť ujmy a okolnosti, za ktorých k zásahu do práva došlo.

30. V doterajšej súdnej praxi sa objavili rôzne právne názory na otázku, či poisťovňa, zabezpečujúca tzv. PZP (povinné zmluvné poistenie vozidiel) je povinná okrem škôd spôsobených pri dopravnej nehode hradiť z tohto poistenia aj náhradu nemajetkovej ujmy na základe žaloby na ochranu osobnosti podľa ustanovení § 13 nasl. Občianskeho zákonníka.

31. Ústavný súd SR v Náleze č. F. ÚS 666/2016 z XX.XX.XXXX Ústavný súd (okrem iného) uviedol: Ústavný súd nespochybňuje, že koncept súčasnej právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom Zákonníku pri svojom vzniku skutočne vychádzal z pojmu škody ako materiálneho, a tým aj presne kvantifikovateľného postihnutia poškodeného. Naznačuje to i § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa uhrádza skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk). V tomto prípade je však fakt vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie zásadným prelomom v procese kontinuálneho vývoja právneho poriadku i jeho interpretácie, pretože okrem vnútroštátneho zákonodarcu (ktorý vytvoril koncept materiálneho poňatia škody v čase, keď integráciu do Európskej únie nebolo možné ani len predpokladať), je doň oprávnený svoju vôľu presadzovať aj únijný normotvorca.

Pre aplikačnú prax vnútroštátnych orgánov verejnej moci nadaných právomocou rozhodovať v individuálnych prípadoch to znamená, že stabilita právnych vzťahov a právna istota dôvodne vyžadujú hoci aj zotrvať na právnych konceptoch vyvinutých pred vstupom do Európskej únie, ale ak ide o sféru regulácie úijným normotvorcom, je potrebné túto konfrontovať s regulačnými predstavami vnútroštátneho zákonodarcu a v prípade zistenia odchýlky vyvinúť maximálnu snahu o uprednostnenie cieľa stelesneného v právne záväzných aktoch Európskej únie. Ústavný súd hovorí o maximálnej, nie absolútnej snahe, lebo v tomto bode myšlienkovvej línie už je potrebné vziať do úvahy charakter právneho predpisu vydaného úijným normotvorcom vyplývajúci z primárneho práva Európskej únie. Práve smernice ako typová kategória predpisov sekundárneho práva sú (na rozdiel od nariadení) typické absenciou priamej uplatniteľnosti voči fyzickým osobám a právnickým osobám v jednotlivých členských štátoch. Podľa čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom. Štandardným prostriedkom dosahovania cieľa stanoveného smernicou je zmena právnej úpravy, ku ktorej pristúpi vnútroštátny zákonodarca. Avšak pre prípad, že túto svoju povinnosť nesplní, vyvinula rozhodovacia prax Súdneho dvora teóriu priameho účinku smerníc a nepriameho účinku smerníc.

Nepriamy účinok smerníc Súdny dvor ešte konkrétnejšie objasnil vo veci Pfeiffer a ďalší (C-397/01 až 403/01). Tu zdôraznil, že požiadavka výkladu vnútroštátneho práva v súlade s právom Únie sa síce v prvom rade týka vnútroštátnych ustanovení prijatých na prebratie smernice, neobmedzuje sa však iba na výklad týchto ustanovení, ale vyžaduje, aby vnútroštátny súd vzal do úvahy vnútroštátne právo ako celok a posúdil, do akej miery ho možno použiť spôsobom, ktorý nevedie k výsledku, ktorý odporuje smernici (bod 115). Ak vnútroštátne právo umožňuje za určitých okolností s použitím vlastných výkladových metód vyložiť ustanovenie vnútroštátneho právneho predpisu tak, že bude možné vyhnúť sa rozporu s inou normou vnútroštátneho práva alebo obmedziť oblasť pôsobnosti tohto ustanovenia na dosiahnutie tohto účelu a použiť ho len do tej miery, aby bolo súladné s danou normou, tak je vnútroštátny súd povinný použiť rovnaké metódy, aby sa dosiahol cieľ stanovený smernicou (bod 116).

Samotný sťažovateľ v dôvodoch svojej sťažnosti rekapituluje, že Slovenská republika v konaní C-22/12 pre Súdny dvorom potvrdila úmysel nezahrnúť do slovenského vnútroštátneho právneho poriadku nemajetkovú ujmu do kategórie škody používanej v zákone o povinnom zmluvnom poistení. Súdny dvor v uvedenom rozsudku zaujal jednoznačný názor, podľa ktorého „článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla XXXX o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu

nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.“

Ak teda slovenský zákonodarca do zákonného pojmu „škoda“ použitého v zákone o povinnom zmluvnom poistení, a teda do rozsahu poistenia zodpovednosti za škodu v zmysle uvedeného zákona nezahrnul aj nemajetkovú ujmu a jej poistné krytie, dostáva sa vzhľadom na záväzný výklad zodpovedajúcich smerníc (v súčasnosti už len konsolidovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti) do rozporu so zámerom tvorcu únijnej právnej regulácie identifikovaným Súdnym dvorom.

Všeobecné sudy konajúce v sťažovateľovej veci boli preto povinné skúmať možnosť implementácie eurokonformného výkladu prostredníctvom tzv. nepriameho účinku relevantnej únijnej regulácie. Súdny dvor požaduje od vnútroštátnych súdov, aby práve v prípade nesplnenia povinnosti riadnej transpozície smernice členskými štátmi vykladali ustanovenia vnútroštátneho práva „v čo najvyššej možnej miere tak, aby mohli byť použité v súlade s cieľmi tejto smernice“ (napr. rozsudok z 13. 7. 2000 vo veci Centrosteeel, C-456/98).

Okresný súd i krajský súd takto dospeli k záveru o možnosti extenzívneho výkladu pojmu „škoda“ použitého v zákone o povinnom zmluvnom poistení. Ústavný súd tento ich záver nepovažuje za arbitrárny ani inak ústavne neudržateľný. Krajský súd zrozumiteľne a logicky vysvetlil svoje právne úvahy, keď odkázal na obsah a závery rozsudku Súdneho dvora vo veci C-22/12, pričom zdôraznil (opäť s odvolaním sa na judikatúru Súdneho dvora), že vnútroštátne ustanovenia, ktoré upravujú náhradu škody pri dopravných nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel, nemôžu odňať smernici jej potrebný účinok [(rozsudok z 30. 6. XXXX vo veci Candolin a ďalší (C-537/03), ako aj rozsudok z 23. 10. 2012 vo veci S. M. (C-300/10)]. Ústavný súd v tejto súvislosti iba dopĺňa, že práve vo veci S. M. Súdny dvor výslovne konštatoval, že „členské štáty sú... povinné zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ktorá sa uplatňuje podľa ich vnútroštátneho práva, bola krytá poistením v súlade s ustanoveniami všetkých troch vyššie uvedených smerníc.“ (bod 30). Interpretáčna snaha sťažovateľa v relácii k záverečnej časti právnej vety rozsudku Súdneho dvora vo veci C-22/12, v ktorej sa odkazuje na vnútroštátnu právnu úpravu („ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.“), je podľa názoru ústavného súdu účelová a márna.

Právna veta sformulovaná Súdnym dvorom ako odpoveď na položenú prejudiciálnu otázku je totiž zopakovaním textu obsiahnutého v bode 59 odôvodnenia predmetného rozsudku. Pred týmto textom Súdny dvor uviedol (poukazuje na to i krajský súd v dôvodoch svojho napadnutého rozsudku): „ 55. Členské štáty teda majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením v určitých minimálnych sumách určených v článku 1 ods. 2 druhej smernice. 56. V prejednávanej veci by to tak malo byť, pretože podľa informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, majú osoby nachádzajúce sa v postavení pani Haasovej a jej dcéry v súlade s § 11 a 13 českého Občianskeho zákonníka nárok na náhradu nemajetkovej ujmy utrpenej v dôsledku úmrtia ich manžela, resp. otca. Tento záver nemôže spochybníť ani okolnosť predložená slovenskou vládou, podľa ktorej tieto paragrafy patria do tej časti českého i slovenského Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahov do ochrany osobnosti a ktorá je v zmysle týchto zákonníkov nezávislá od časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom zmysle slova. 58. Keďže totiž zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho súdu v tomto prípade vyplýva z § 11 a 13 českého Občianskeho zákonníka, vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice.“

Odpoveď na otázku, či české (a vzhľadom na textovú totožnosť i slovenské) vnútroštátne právo upravuje náhradu nemajetkovej ujmy na základe zodpovednosti poisteného za škodu, teda nepriamo poskytuje samotný Súdny dvor (nepriamo len preto, lebo, ako správne uvádza aj sťažovateľ, Súdny dvor nie je oprávnený záväzne interpretovať vnútroštátne právo) v bode 58 odôvodnenia svojho rozsudku, kde konštatuje, že české (i slovenské) vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu sa vzťahuje aj na náhradu nemajetkovej ujmy, a to s ohľadom na skutočnosť, že zodpovednosť za nemajetkovú ujmu vznikla na základe dopravnej nehody a má občianskoprávnu povahu.

Zhrňujúco ústavný súd konštatuje, že úlohou okresného súdu i krajského súdu pri rozhodovaní žalovaného sporu bolo jednoznačne ustáliť, či extenzívny výklad pojmu „škoda“ použitého v zákone o povinnom zmluvnom poistení bude viesť k aplikácii práva contra legem alebo či, naopak, zaužívané

výkladové postupy a rešpektovanie súvislostí dotknutých právnych inštitútov a kategórií umožňuje zmysluplne zahrnúť pod zákonnú terminológiu aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu aprobovanú in abstracto v ustanoveniach Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti.

Krajský súd (i okresný súd) sa priklonili k druhej z vymenovaných možností a ústavný súd to nepovažuje za prejav svojvôle vedúcej k ústavnej neudržateľnosti. Ďalším podporným argumentom pre záver o ústavnej akceptovateľnosti právnych záverov krajského súdu je fakt, že Občiansky zákonník v samotnej šiestej časti („Zodpovednosť za škodu a bezdôvodné obohatenie“), ktorá jediná je podľa sťažovateľa pri vysvetľovaní pojmu „škoda“ použiteľná, kladie škodu aj do polohy nemateriálnej. Dokazuje to § 444 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia. Prijat' teda záver, že pojem „škoda“ nevykazuje žiadne imateriálne konotácie, nezodpovedá dokonca ani dikcii a podstate dotknutých ustanovení Občianskeho zákonníka.

Ústavný súd nemá dôvod odchyliť sa od svojho meritórneho postoja vyjadreného v predchádzajúcich uzneseniach odmietajúcich sťažnosti sťažovateľa ako zjavne neopodstatnené ani na podklade rozsudku najvyššieho súdu z 31. marca 2016 vo veci sp. zn. 3 Cdo XXX/XXXX.

V prvom rade ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Ústavný súd však vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody (IV. ÚS 574/2013).

Už bolo konštatované, že Krajský súd v Žiline výrokom svojho odvolacieho rozsudku určil dve otázky zásadného právneho významu. Prvá otázka mierila na danosť pasívnej legitímácie odporcu (poisťovňa realizujúca povinné zmluvné poistenie) v spore o zaplatenie nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých po osobe, ktorá zomrela pri dopravnej nehode. Druhá nastolená otázka si v prípade zápornej odpovede na prvú kladla za cieľ odpovedať, „či súd o uplatnenom nároku môže rozhodnúť podľa článku 7 ods. 5 Ústavy SR priamou aplikáciou smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/103/ES zo dňa 16. septembra 2009 v spojení s rozhodovacou činnosťou SD“.

Možno teda zhrnúť, že ani jedna z položených otázok sa priamo nedotýkala eventuality nepriameho účinku dotknutej smernice prostredníctvom eurokonformného výkladu. Inými slovami, najvyšší súd súc viazaný položenými otázkami zásadného právneho významu nebol nútený urobiť záver, či pojmy použité v zákone o povinnom zmluvnom poistení sú interpretovateľné extenzívne s cieľom maximálnej možnej miery rešpektovania cieľov relevantných smerníc ako predpisov sekundárneho práva. Odvolací súd sa explicitne pýtal len na prípadný priamy účinok týchto smerníc, čo najvyšší súd celkom prirodzene muselo viesť k negatívnej odpovedi. Pravda, ústavný súd neopomína, že v prvej položenej otázke zásadného právneho významu by bolo možné vybadať požiadavky naznačiť interpretačné kontúry pojmu „škoda“ použitého v zákone o povinnom zmluvnom poistení. Naznačuje to aj spôsob, akým sa najvyšší súd s odpoveďou na túto otázku vysporiadal (strana 16 a nasledujúce odôvodnenia rozsudku). No ústavný súd zistil, že najvyšší súd sa venoval výlučne otázke výkladu ustanovení zákona o povinnom zmluvnom poistení a až na strane 21 sa dostal k záverom rozsudku Súdneho dvora vo veci C-22/12, ktoré vyhodnotil (podobne ako sťažovateľ) zdôraznením významu dôvetku právnej vety Súdneho dvora („ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.“) a konštatovaním, že „SD v rozsudku nevyložil, či v rámci posudzovanej vnútroštátnej právnej úpravy poistného krytia povinného zmluvného poistenia je zahrnutá aj náhrada nemajetkovej ujmy spôsobená blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode alebo nie. Preto ani nijakým spôsobom nespochybnil závery doterajšej judikatúry aplikujúcej vnútroštátne právo, v zmysle ktorej takáto náhrada nemajetkovej ujmy nespadá do povinného zmluvného poistenia. SD iba uviedol, ako by mala úprava tejto otázky vo vnútroštátnom práve v súlade s komunitárnou úpravou vyzerať.“.

S prvou časťou citovaných dôvodov sa už ústavný súd vysporiadal (argumentácia v bode 3 tejto časti odôvodnenia) a pokiaľ ide o v poradí druhú citovanú pasáž, ústavný súd zdôrazňuje, že v prejudiciálnom konaní Súdny dvor nemá právomoc vykladať vnútroštátne predpisy, ale len predpisy úniijného práva. Preto je táto časť dôvodov najvyššieho súdu z hľadiska kardinálnej otázky (nepriamy účinok smernice pomocou eurokonformného výkladu) nepoužiteľná.

Z uvedených dôvodov ústavný súd nepovažoval argumentáciu sťažovateľa obsiahnutú v podaní doručenom 21. júla 2016 za dôvodnú. Na podklade všetkých rekapitulovaných dôvodov ústavný súd naplnil svoju úlohu v konaní o sťažnosti sťažovateľa záverom, že právne názory, ktoré viedli krajský súd k potvrdeniu prvostupňového rozsudku okresného súdu v časti o zahrnutí nemajetkovej ujmy podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti pod pojem „škoda“ podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení, nie sú arbitrárne a nevykazujú známky ústavnej neakceptovateľnosti, ktoré by boli spôsobilé po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie viesť k pozitívnemu meritórnemu záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy alebo práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto časti je preto sťažnosť zjavne neopodstatnená.

32. Podľa § 5 zákona č. 381/2001 Zb. ak poisťovacia zmluva neustanovuje inak, poisťovateľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, a) ktorú utrpel vodič motorového vozidla, ktorého prevádzkou bola škoda spôsobená, b) podľa § 4 ods. 2 písm. b) až d), 1. za ktorú poistený zodpovedá svojmu manželovi alebo osobám, ktoré s ním v čase vzniku škodovej udalosti žili v domácnosti, 2. vzniknutú držiteľovi, vlastníkovi alebo prevádzkovateľovi motorového vozidla, ktorého prevádzkou bola škoda spôsobená, 3. vzniknutú na vozidlách jazdnej súpravy tvorenej motorovým vozidlom a prípojným vozidlom s výnimkou, ak škoda bola spôsobená prevádzkou iného motorového vozidla alebo ak ide o spojenie motorových vozidiel vlečným lanom alebo vlečnou tyčou pri poskytovaní pomoci, ktoré sa nevykonáva v rámci podnikateľskej činnosti, c) na motorovom vozidle, ktorého prevádzkou bola škoda spôsobená, ako aj na veciach dopravovaných týmto motorovým vozidlom, s výnimkou škody spôsobenej na veciach, ktoré mali dopravované osoby, okrem osôb podľa písmen a) a b) prvého bodu, v čase, keď k dopravnej nehode došlo na sebe alebo pri sebe, d) ktorú poistený uhradil alebo sa zaviazal uhradiť nad rámec ustanovený osobitnými predpismi alebo nad rámec právoplatného rozhodnutia súdu o náhrade škody, alebo na základe rozhodnutia súdu, ktorým bola schválená dohoda účastníkov konania, ak poisťovateľ nebol jedným z týchto účastníkov, e) vzniknutú pretekárom alebo súťažiacim účastníkom pri motoristických pretekoch a súťažiach alebo pri prípravných jazdách k nim, ani škodu na motorových vozidlách pri nich použitých, s výnimkou škody spôsobenej prevádzkou takéhoto vozidla, pri ktorej je vodič povinný dodržiavať pravidlá cestnej premávky, f) vzniknutú uhradením nákladov zdravotnej starostlivosti, nemocenských dávok, dávok nemocenského zabezpečenia, úrazových dávok, dávok úrazového zabezpečenia, dôchodkových dávok, dávok výsluhového zabezpečenia a dôchodkov starobného dôchodkového sporenia poskytovaných z dôvodu škody na zdraví alebo usmrtenia spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, 1. ak sa nezistila osoba zodpovedná za škodu, 2. vodičovi motorového vozidla, ktorého prevádzkou bola táto škoda spôsobená, g) spôsobenú pracovnou činnosťou motorového vozidla ako pracovného stroja s výnimkou škôd zapríčinených jeho jazdou, h) ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poisťovateľskou udalosťou, i) vzniknutú manipuláciou s nákladom stojaceho vozidla, j) vzniknutú prevádzkou motorového vozidla pri teroristickom čine alebo vojrovej udalosti, ak má táto prevádzka priamu súvislosť s týmto činom alebo s udalosťou. Ak poisťovacia zmluva neustanovuje inak, poisťovateľ je oprávnený plnenie sčasti alebo úplne odmietnuť, ak poistený a) bez súhlasu poisťovateľa uzná povinnosť nahradiť škodu alebo jej časť nad rámec poisťovacieho plnenia, ktoré by inak poisťovateľ bol povinný poskytnúť podľa tohto zákona, b) sa zaviazal uhradiť premlčanú pohľadávku, c) neposkytne poisťovateľovi potrebnú súčinnosť v súdnom konaní.

33. Podľa § 511 OZ Ak právnym predpisom alebo rozhodnutím súdu je ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté alebo ak to vyplýva z povahy plnenia, že viac dlžníkov má tomu istému veriteľovi splniť dlh spoločne a nerozdielne, je veriteľ oprávnený požadovať plnenie od ktoréhokoľvek z nich. Ak dlh splní jeden dlžník, povinnosť ostatných zanikne. Ak právnym predpisom alebo rozhodnutím súdu nie je ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak, sú podiely na dlhu všetkých dlžníkov vo vzájomnom pomere rovnaké. Dlžník, proti ktorému bol uplatnený nárok vyšší, než zodpovedá jeho podielu, je povinný bez zbytočného odkladu upovedomiť o tom ostatných dlžníkov a dať im príležitosť, aby uplatnili svoje námietky proti pohľadávke. Môže od nich požadovať, aby dlh podľa podielov na nich pripadajúcich splnili alebo aby ho v tomto rozsahu dlhu inak zbavili. Ak dlžník v rozsahu uplatneného nároku dlh sám splnil, je oprávnený požadovať náhradu od ostatných podľa ich podielov. Pokiaľ nemôže niektorý z dlžníkov svoj podiel splniť, rozvrhne sa tento podiel rovnakým dielom na všetkých ostatných.

34. Podľa § 116 OZ blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.

35. Predpokladom pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keďže takýto zásah je svojou povahou trvalý a neodstrániteľný. Súd vychádza zo zásady, že pri úmrtí nemôže žiadne zadostučinenie odčiniť vzniknutú ujmu, pričom treba prihliadať ku všetkým okolnostiam danej veci, i k tomu, že z hľadiska primeranosti sa vzťahuje k výške náhrady, ktorej zmyslom je vyvážiť, prípadne zmierniť nemajetkovú ujmu.

36. Z vykonaného dokazovania (najmä rozsudku Okresného súdu Trnava 3T/6/2017-300 zo dňa 26.7.2017) mal súd za preukázané, že k usmrteniu druhu žalobkyne O. S. došlo v dôsledku dopravnej nehody zo dňa XX.X.XXXX (následkom ktorej podľahol dňa XX.X.XXXX), pričom za spôsobenie uvedenej dopravnej nehody bol žalovaný v I. rade právoplatne odsúdený, keď sa konštatovalo, že túto dopravnú nehodu spôsobil žalovaný v I. rade. Zo spisu je tiež nepochybne preukázané, že žalovaný v I. rade bol v čase nehody zamestnancom žalovaného v II. rade, vykonával jazdu jeho vozidlom a to pri plnení pracovných povinností a s jeho súhlasom, čo žalovaný v II. rade v tomto konaní ako aj v trestnom konaní potvrdil. Pokiaľ ide o obsah alkoholu alebo psychotropných látok v tele zomrelého O. S., alkohol v jeho krvi zistený nebol a zistené pozitívne opiáty a antidepresíva boli vyhodnotené ako dôsledok terapie, ktorá mu bola v nemocnici podávaná.

37. V prípade existencie takéhoto neoprávneného zásahu ide o objektívnu zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie. Súd má za preukázané, že žalovaný v I. rade ako vodič spôsobil z nedbanlivosti dopravnú nehodu, následkom ktorej zahynul O. S. - druh žalobkyne, čo bolo preukázané právoplatným rozhodnutím súdu, pričom žalovaný v I. rade v danom okamihu . S poukazom na vyššie uvedené a s prihliadnutím na § 420 ods. 2 OZ a súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (bod 10 jeho uznesenia) súd konštatuje, že pasívna vecná legitímácia žalovaného v I. rade nie je daná. Pokiaľ žalovaný v I. rade bol u žalovaného v II. rade v pracovnom pomere, nemôže byť zodpovednostným subjektom a vecne pasívne legitimovaným.

38. Pokiaľ ide o nárok žalobkyne voči žalovanému v II. rade ten je daný podľa § 427 OZ. Je totiž zrejmé, že žalovaný v II. rade vykonával ako právnická osoba dopravu (ktorú činnosť má ako predmet podnikania uvedenú i vo svojom obchodnom registri) a ako taký objektívne zodpovedá za škodu, ktorá pri prevádzke jeho dopravného prostriedku (práve zavinením vodiča jeho motorového vozidla) vznikla. Odporca v II. rade zodpovedá za škodu objektívne, bez ohľadu na to kto bol vodičom motorového vozidla, prevádzkou ktorého bola škoda spôsobená. Zodpovednosť odporcu v II. rade ako vlastníka a prevádzkovateľa dopravného prostriedku je nesporná po preukázaní toho, že išlo o škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky, toho, že bola spôsobená škoda, keď je nesporné, že medzi týmito predpokladmi je príčinná súvislosť.

39. Pokiaľ ide o základ nároku na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanému v III. rade je treba poukázať na eurokonformný výklad (Smernica EP a Rady 2009/103/ES zo 16.9.2009) pojmov „náhrada škody, škoda na zdraví „v ust. § 4 ods. 1, 2, 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Zb. a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 OZ, ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Zb.. Takáto náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia. Analogické použitie § 420 ods. 2 a § 427 a nasl. Z. sa uplatní len pri určení osoby zodpovednej za zásah proti osobnosti fyzickej osoby vyvolaný osobitou povahou prevádzky motorového vozidla, avšak pri skúmaní predpokladov tejto zodpovednosti treba postupovať podľa § 13 OZ. Zákon č. 381/2001 Zb. v § 15 ods. 1 zaviedol všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi zodpovednej osoby tak, ako to poznajú všetky obdobné právne úpravy v Európe, preto si poškodený môže vybrať, či svoj nárok na náhradu škody uplatní voči škodcovi (poisťovníkovi), alebo voči poisťovateľovi alebo voči oboj súčasne. Z uvedeného vyplýva, že žalovaný v III. rade je v danej veci pasívne legitimovaný. Zodpovednosť poisťovníka, ktorá podľa vnútroštátnych predpisov vyplýva z § 11a § 13 OZ. vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu

povahu a nič nenasvedčuje tomu, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú Smernice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS a 90/232/EHS.

40. Súd poukazuje na rozhodnutie R 61/2018 a právnu vetu v nasledovnom znení: “ Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.“ Preto viazaný publikovaným rozhodnutím zbytočne odôvodňoval rozsudok ním citovanými rozhodnutiami. Odvolací súd len dodáva, že ústavný súd riešil otázku ústavnoprávných aspektov právnych úvah senátov NS SR ktoré boli vyjadrené v judikáte R 61/2018. V uznesení z 20.08. 2019 pod sp. zn. I.ÚS 310/2019 v súvislosti s právnou otázkou (ne)možnosti euronormného výkladu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 381/2011 Z. z. odkázal na nález ÚS II.695/2017, v ktorom sa podrobne zaoberal touto otázkou a dospel k záveru, že aplikáciou práva Európskej únie všeobecným súdom v obdobných prípadoch nemožno považovať za aplikáciu“ contra legem“, škoda totiž nemôže byť v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. popretím ústavného princípu, podľa ktorého majú byť vnútroštátne právne predpisy interpretované v súlade s princípmi európskej spolupráce a integrácie. Prijatý judikát R 61/2018 je výsledkom ustáleného právneho názoru najvyššej súdnej inštitúcie všeobecného súdnictva.

41. Súd preto konštatuje, že žalovaný v III. rade zodpovedá za uvedenú škodu z PZP.

42. Žalovaná v III. rade namietala aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne a citáciu ustanovení § 15 a 116 OZ. Ustanovenie § 15 OZ presne vymedzuje osoby oprávnené domáhať sa práva na ochranu osobnosti po smrti fyzickej osoby. Umožňuje iným osobám, ako tým, do práv ktorých bolo zasiahnuté, uplatňovať právo na ochranu osobnosti, subjektu, ktorý zomrel. Ide o posmrtnú (postmortálnu) ochranu osobnostných práv fyzickej osoby, ktorá sa už v dôsledku smrti nemôže brániť voči neoprávneným zásahom. Iný je nárok posudzovaný podľa § 13 OZ, kedy k zásahu nedochádza neohotému, ale zásah bol spôsobený jeho smrťou príbuzným alebo osobám obdobného pomeru s usmrteným. Preto ani táto námietka žalovanej v III. rade v odvolaní nie je dôvodná a súd prvej inštitúcie správne posúdil aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne.

43. Vychádzajúc z vyššie uvedeného preto súd konštatuje, že dôvodnosť žaloby v časti náhrady nemajetkovej ujmy čo do jej základu je vo vzťahu ku žalovaným v II. a III. rade preukázaná a že žaloba voči žalovanému v I. rade nie je z dôvodov uvedených v bode 42 tohto rozsudku dôvodná, nakoľko žalovaný v I. rade nie je pasívne vecne legitimovaný a za vzniknutú škodu nezodpovedá. Čo sa týka výšky priznanej nemajetkovej ujmy, súd považuje za potrebné uviesť nižšie uvedené:

44. Nesporne v konaní výpoveďou žalobkyne a svedkýň X. a Lošonskej mal súd za preukázané, že medzi žalobkyňou a jej zomrelým druhom bolo pomerne silné puto v rámci ich súkromného života, dlhodobo žili v jednej domácnosti a tvorili pár žijúci spolu a fungujúci na základe vzájomnej náklonnosti a lásky, manželský zväzok spolu neuzavreli. Z nečakanej smrti druhu mala žalobkyňa pocit úzkosti, smútku, šoku, stratila možnosť viesť s ním súkromný život, pričom táto jej strata bola spojená s určitými a to stále pretrvávajúcimi ťažkosťami. Protiprávnym konaním žalovaného v I. rade došlo k nenávratnej deštrukcii medziľudských väzieb medzi žalobkyňou a jej druhom, ktoré tvorili základ a rámec ich súkromného života a tým aj k intenzívnemu zásahu do osobnostných práv žalobkyne, jej práva na súkromie a právo na ochranu osobnosti, ktoré následky nie je možné odstrániť len morálnou satisfakciou.

45. Pre žalobkyňu bol zomrelý O. S. nepochybne bol osobou blízkou tak ako to má na mysli § 116 OZ a to z dôvodu, že medzi nimi napriek absencii manželstva existoval citový vzťah a to tak silný a intenzívny, že by ujmu jedného z nich druhý pociťoval ako ujmu vlastnú. Súd má s ohľadom na výsluchmi zistené okolnosti za preukázané, že intenzita tohto ich druhovského pomeru vzťahu bola vyššia, než je len obvyklá medziľudská súdržnosť. Išlo totiž o dvoch ľudí dlhodobo (najmenej 23 rokov) tvoriacich jeden pár, ktorí spolu žili, pomáhali si, plnili si svoje predstavy o živote a svojím spôsobom spoločne uspokojovali svoje životné potreby s hľadiska materiálneho. Išlo nepochybne o vzťah podobný manželskému, plnili približne rovnaké funkcie (s výnimkou výchovy detí). Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že medzi žalobkyňou a O. Majerským bol vzťah založený na vzájomnej náklonnosti, láske a rešpekte, spoločnom vedení života, pričom neboli zistené akékoľvek

morálne a kultúrne rozdielov v hodnotách, prioritách a životných zásadách. Ich spolužitie zjavne nebolo poznačené žiadnymi konfliktmi, či inými prekážkami. Žalobkyňa a jej zosnulý druh viedli spoločnú domácnosť a to dlhodobo, trávili spolu čas a spoločne sa podieľali na nákladoch na ich živobytie. U žalobkyne sa prejavili aj následky spočívajúce v zhoršení jej psychického stavu, pričom tieto následky, hoci v podstatne zmiernenej forme, sa u nej prejavujú naďalej. Stratila v dôsledku dopravnej nehody svojho partnera, lásku a oporu. V dôsledku smrti jej partnera zanikol dlhodobo fungujúci vzťah muža a ženy, ktorý dovtedy plnil všetky svoje a smrť partnera žalobkyne mala nepochybne dopad aj na jej finančné zabezpečenie. Tragická, neočakávaná a nesporne šokujúca smrť jej partnera mala u žalobkyne rade okrem prirodzených a všeobecných traumatizujúcich stavov (šok, prežívanie strachu, hľadanie príčin, pocitov straty) aj ďalšie následky ako sú emočné napätie, zaoberanie sa sama sebou a podobne.

46. Je nepochybné, že spôsobenie úmrtia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny (NS ČR sp. zn. 30Cdo/1678/2004). Smrť blízkej osoby je pre pozostalých a hlavne rodinu nepochybne veľmi traumatizujúca a smutná udalosť. Rovnako tak je tomu i v prípade dlhoročnej družky - žalobkyne, ktorá za splnenia niektorých podmienok môže mať vzťah rovnako intenzívnejší a bližší, než je vzťah manželský. Podľa názoru došlo k zásahu do práva na súkromný a rodinný život žalobkyne, ktoré zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, najmä v citovej oblasti, aby tak fyzická osoba mohla rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Je zrejme, že na strane žalobkyne došlo k takej ujme, ktorá jej úplne bráni naplňovať jej citové potreby vo vzťahu k zomrelému, s ktorým mali vzájomne blízky vzťah, teda nemajetková ujma, ktorá žalobkyňu postihla, zasiahla inú ako jej majetkovú sféru a to sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) sféra. Ak dôjde k smrti jedného z členov vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločensťva (vzťahu) s blízkou osobou. Je zrejme, že samotné upustenie od protiprávneho konania a ani odsúdenie žalovaného v I. rade nie je v tomto prípade dostačujúcou satisfakciou. Jediným možným zadosťučinením, ktoré samé o sebe tiež úplne nenahradí škodu žalobcom vzniknutú, je zadosťučinenie v peniazoch, ktoré môže aspoň čiastočne neoprávnený zásah do ich práv zmierniť.

47. Na posúdení súdu preto zostalo najmä vyhodnotenie intenzity zásahu do osobnostných práv žalobkyne, resp. okolností prípadu, najmä toho, či škoda bola spôsobená úmyselne alebo nie, posúdenie intenzity vzťahu žalobkyne a poškodeného O. S. (aj s ohľadom na to, že nešlo o manželov) a ďalšie okolnosti prípadu.

48. Súd má za to, že pojem „škoda“ použitý v zák. č. 381/2001 Zb. je treba vykladať extenzívne a to tak, že tento pojem zahŕňa i náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých, ktorý spočíva v zásahu do práva na súkromný a rodinný život spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov. Účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s ich prevádzkou. Usmrtenie pri dopravnej nehode je nesporne najzávažnejším dôsledkom. Pokiaľ usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Extenzívny výklad pojmu škoda pre účely zák. č. 381/2001 Zb. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t. j. poistením pri pracovných úrazoch a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov. Pri výklade pojmu „škoda“ pre účely zák. č. 381/2001 Zb. navyše treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, kde z textu Smernice európskeho parlamentu a rady 2009/103/ES je zrejme, že pod pojmom škoda sa rozumie osobná ujma a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“. V zmysle uvedených smerníc použitím eurokonformného výkladu pojmu „náhrada škody“ v zák. č. 381/2001 Zb. ako aj s prihliadnutím na účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel mal súd za to, že v rámci náhrady škody sa odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody ako poškodeným, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 ods. 2,3 OZ.. Súd dospel k záveru, že požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia žalovaného v I. rade za škodu spôsobenú prevádzkou motorového jeho vozidla.

49. Pri posudzovaní výšky náhrady súd prihliadol na závažnosť vznikutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu osobnostných práv žalobkyne došlo. K porušeniu osobnostných práv došlo zo strany

žalovaného v I. rade trestným činom, za ktorý bol v trestnom konaní odsúdený a bol mu uložený trest. S prihliadnutím na skutkové okolnosti zomrelému O. Majerskému nemožno pričítať spoluvinu za vznik dopravnej nehody. Smrť menovaného bola v trestnom konaní ustálená jednoznačne ako v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou. Za okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu osobnostných práv žalobkyne, je možné považovať i to, že k smrti jej druha došlo náhle a nečakane, čo v žalobkyni nesporne vyvolalo pocity šoku zo straty blízkej osoby. Následky porušenia osobnostných práv vyvolaných smrťou blízkeho príbuzného je možné charakterizovať vo všeobecnosti ako aj konkrétne s prihliadnutím na okolnosti prípadu. Tieto následky súd zistil výsluchom účastníkov konania, výsluchom svedkyne a znaleckým dokazovaním.

50. Na základe uvedeného súd dospel k záveru, že bolo porušené osobnostné právo žalobkyne - právo na súkromie a právo na rodinný život a to tragickou smrťou jej partnera. Došlo k nezvratnému a nenahraditeľnému narušeniu ich vzťahu, k pocitom smútku, strádania, k narušeniu riadnych a fungujúcich vzťahov partnerov.

51. Predpokladom pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je skutočnosť, že poskytnutie len morálnej satisfakcie je nepostačujúce vzhľadom na závažnosť zásahu do osobnostných práv žalobkyne. V tomto prípade odstránenie následkov zásahov a obnovenie pôvodného stavu je nemožné vzhľadom na fatálnosť následkov, následky vyvolané smrťou blízkej osoby, ktoré nie je možné žiadnym spôsobom zvrátiť a odstrániť. Trestné konanie, uloženie trestu odňatia slobody žalovanému v I. rade, jeho priznanie viny a ľútosť nad konaním je pre žalobkyňu morálnou satisfakciou, avšak nepostačujúcou vzhľadom k závažnosti tohto zásahu. Žalobkyňa sa domáhala práva na ochranu osobnosti (§ 11 a nasl. OZ), pretože morálna satisfakcia (§ 13 ods.1 OZ) nie je v danom prípade postačujúca. Vzniklo jej totiž právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 a 3 OZ), keďže protiprávnym konaním žalovaného v I. rade, za ktoré zodpovedajú žalovaní v II. a III. rade (každý z iného právneho titulu - ako je vyššie uvedené) došlo k nezvratnej deštrukcii medziľudských väzieb, tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobkyne. Pri určovaní výšky priznanej nemajetkovej ujmy v peniazoch postupoval súd tak, že zohľadnil všetky kritériá pre určenie jej výšky, vzal do úvahy aj citové útrapy žalobkyne, ktoré sa prejavujú v rozdielnych životných aspektoch, ide pritom o porovnateľné dôsledky aké má strata manžela, nakoľko tu bol medzi zomrelým a žalobkyňou vzťah podobný manželskému, preto nebol dôvod zásadne diferencovať výšku nemajetkovej ujmy žalobkyne a obdobných prípadov ujmy u manželov. Preto dožadovanie sa finančného zadošťučinenia - náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch z jej strany je dôvodné.

52. Je nesporné, že konaním žalovaného v I. rade, pri ktorom došlo k usmrteniu druha žalobkyne, došlo zároveň k zásahu do jej osobnostných práv. V danom prípade súd prihliadol aj k satisfakčnému významu toho, že odporca bol odsúdený v rámci trestného konania, na jeho ospravedlnenie sa žalobkyni (hoci i len prostredníctvom advokáta) ako aj na to, že majetkové pomery žalovaného v I. rade nie sú pre stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy rozhodujúcim hľadiskom tak, ako ani majetkové pomery žalobkyne.

53. Judikatúra súdov v smere stanovenia výšky v takomto prípade priznávanej imateriálnej ujmy je ustálená. Nemajetkovú ujmu nejde presne vyjadriť v peniazoch, pretože ju nemožno nikdy reálne nahradiť. Po zistení, že pri nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je daná aktívna legitimácia žalobkyne a zároveň aj pasívna legitimácia žalovaných v II. a III. rade sa súd zaoberal v rámci voľnej úvahy a pri kritériách uvedených v § 13 ods. 2, 3 OZ výškou nemajetkovej ujmy. Je nepochybné, že žalobkyňa a zomrelý O. S. fungujúci vzťah muža a ženy, druhovský pomer s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami. Uvedené skutočnosti sú preukázané z výpovede žalobkyne a neboli žalovanými namietané, preto ich súd považuje za nesporné. Nebohý O. Majerský bol pre žalobkyňu oporou, zabezpečoval časť ich spoločných nákladov a po každej stránke spolu so žalobkyňou vytvárali prostredie rovnajúce sa zdravému rodinnému prostrediu. Jeho smrťou žalobkyňa stratila možnosť viesť s ním súkromný život a od jeho smrti je ochudobnená o sféru prirodzených vzťahov s pre ňu najbližšou osobou. Dopravnou nehodou došlo k nezvratnej deštrukcii týchto medziľudských väzieb tvoriacich základ a rámec súkromného života a k zásahu do osobnostných práv žalobkyne, keď vzniknutá trauma je fakticky neodstrániteľná. Po zvážení všetkých skutočností dospel súd k záveru, že je namieste poskytnutie nemajetkovej ujmy a preto súd priznal žalobkyni nemajetkovú ujmu v zmysle bodu 54 tohto rozsudku.

54. Vychádzajúc z uvedeného a s poukazom na ustálenú judikatúru súdov Slovenskej republiky ustálil súd ten záver (pokiaľ ide o výšku náhrady za nemajetkovú ujmu), že požadovaná výška nemajetkovej ujmy mi neprimerane vysoká. Za sumu primeranú ako odškodnenie súd považuje sumu 10 000 €. Pri určení jej výšky súd vychádzal z vyššie uvedených zákonných ustanovení, ako aj preukázaných skutočností a aj blízkeho druhovského vzťahu žalobkyne a zomrelého O. S. s tým, že vo vzťahu k žalobkyňi sa jedná o stratu životného partnera. Súd považuje za potrebné poukázať na to, že žalobkyňa stratila partnerskú a finančnú oporu v a zostala na nej plná ťarcha zodpovednosti za domácnosť. Primárnym kritériom pre stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy je závažnosť vzniknutej ujmy.

55. Súd zastáva názor, že primeraným finančným zadosťučinením manželky poškodeného v obdobných prípadoch je suma XX XXX €. V danom prípade síce nešlo medzi žalobkyňou a zomrelým o manželský pomer, avšak s ohľadom na to, že osobnosť každého človeka je široko, mnohovrstevne a rozmanito vnútorne rozčlenená, aké individuálne a neopakovateľné vzťahy vznikajú medzi ňou a jej blízkymi a aké dôsledky spôsobuje násilné pretrhnutie väzieb vo vnútri rodiny, ku ktorému dochádza stratou člena rodiny, je nespochybniteľné, že negatívny zásah do tejto osobnostnej sféry pôsobí zraňujúco individuálne a rozmanito u každej fyzickej osoby inak, keďže jeho emócie a vzťahy k iným sú veľmi individuálne. Ľudia nevnímajú vždy rovnako okolnosti vonkajšieho sveta a aj ich vzťahy s inými vykazujú znaky osobitosti, neopakovateľnosti a jedinečnosti. Vzhľadom na to aj dôsledky zásahov do týchto osobnostných sfér života každého človeka sú vysoko individuálne. Je preto možné konštatovať, že zásah do osobnostných práv žalobkyne bol totožnej intenzity ako zásah do osobnostných práv medzi manželmi.

56. Z výpovede žalobkyne samotnej, ktorá je podporená výpoveďou jej dcéry O. X. a aj obsahom lekárskeho správ S.. I. I. (bod XX a XX tohto rozsudku) má súd za preukázané, že pokiaľ ide o psychické následky (iba tie boli základom jej nároku na náhradu nemajetkovej ujmy), žalobkyňa síce navštívila psychiatra dňa XX.X.XXXX, teda približne X mesiace po nehode, jej ďalšia návšteva u neho však bola až dňa 4.10.2019, teda po viac než 2 a pol roku, v čase prebiehajúceho konania. Okrem toho je treba uviesť, že žalobkyňi boli predpísané lieky len ako odporúčané v prípade potreby, ktoré podľa svojho uváženia užívala, resp. ich užívanie vysadila a následne si ich zabezpečovala bez predpisu a bez odporúčania psychiatra, prípadne si sama ordinovala lieky iné, čo všetko sama vo svojej výpovedi uviedla. Súd preto konštatuje, že akási „samoliečba“ žalobkyne svedčí jednak o tom, že jej prístup k liečbe bol laxný, nesprávny a zrejme i neúčinný a jednak hlavne to, že jej psychiatrická liečba s najvyššou pravdepodobnosťou nebola nutná, čo zase svedčí vplyve tragických okolností na jej psychiku nižšej intenzity. Taktiež správanie sa žalobkyne na pojednávaníach nenaznačovalo žiaden výrazný zásah do jej psychiky a nesvedčilo o tak vážnych následkoch, ktoré by súd viedli k záveru o nutnosti priznania vyššej peňažnej náhrady.

57. Podľa § 100 ods. 1 OZ právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať. Z ustanovenia § 100 ods. 2 OZ vyplýva, že sa premlčujú všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105.

58. Pokiaľ ide o žalovanými vznesenú námietku premlčania nároku uplatneného žalobkyňou, súd konštatuje, že tento nárok premlčaný nie je. Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby (ktorým je deň smrti poškodeného -26.9.2015). Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po tomto dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv, t.j. dňom 27.9.2015, pritom žalobkyňa svoju žalobu na súde podala dňa 14.9.2018, t.j. pred uplynutím všeobecnej trojročnej premlčacej doby od neoprávneného zásahu do jej osobnostných práv, táto lehota by bola márne uplynula až dňa 27.9.2018.

59. O trovách konania žalovaného v I. rade voči žalobkyňi súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a žalovanému v I. rade v konaní plne úspešnému priznal nárok na ich náhradu v plnom rozsahu. O výške jeho nároku na náhradu trov konania súd rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti tohto rozsudku.

60. O trovách konania žalobkyne voči žalovaným v II. a III. rade súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a žalobkyňi v konaní úspešnej (hoci iba v rozsahu 33% oproti výške náhrady nemajetkovej ujmy ktorú

si uplatnila - t.j. XX XXX €) priznal súd nárok na plnú náhradu trov konania a to z dôvodu, že výška jej nepochybne dôvodne uplatneného nároku závisela v plnej miere výlučne od posúdenia súdom. O výške jej nároku na náhradu trov konania súd rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou podpísaného súdu na Krajský súd Nitra. V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (označenie toho, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis odvolateľa) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom, môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.